

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
Ноември, 2008

I. Надлежноста на полицијата на полето на семејното насилство е заштита на лицата жртви, откривање на сторителите, сузбивање и попречување на семејното насилство.

Семејното насилство е дефинирано во рамките на КЗ на следниот начин:

Кривичен законик на РМ, чл. 122 ст. 19

Под семејно насилство се подразбира малтретирање, грубо навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психичко или физичко насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв, спрема брачен другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, како и спрема поранешен брачен другар или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи.

Казненото право во РМ не инкриминира посебен вид на прекршоци од областа на семејното насилство. Сите недопуштени поведенија од областа на семејното насилство, доколку не се инкриминирани како посебно кривично дело, се третираат како сторен прекршок од страна на насилникот против нарушување на јавниот ред и мир.

II. Министерството за внатрешни работи, согласно на одредбите на Законот за семејство има должност да постапува по изречените привремен мерки за заштита од семејно насилство од страна на судот, и тоа:

- забрана на сторителот да се заканува дека ќе стори семејно насилство,
- забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или на друг начин комуницира,
- забрана да се приближува до живеалиштето училиштето, работното место или определено место кое редовно го посетува друг член од семејството
- отстранување на насилникот од домот без оглед на сопственоста, до донесување на конечна одлука од судот
- забрана за насилникот да поседува огнено оружје или истото да му биде одземено.

I. ПРИЈАВУВАЊЕ И ПОСТАПУВАЊЕ

1. Дежурниот полициски службеник кај кого е **пријавен случајот (телефонски јавувања, непосредно забележување, непосредно пријавување)** лично врши проценка за тежината на случајот, врз основа на утврден прашалник за пријава и проценка на моментална опасност (**види прилог 1**).

Секој пријавен случај се евидентира во книга за дневни настани.

2. Излегувањето на **лице место** се реализира со присуство на најмалку двајца или повеќе полициски службеници (по можност од различен пол). Пред излегување на лице место, полициските службеници треба да ги обезбедат следните информации и податоци (**види прилог 2**).

- 2.1. При излегување на лице место полициските службеници преземаат мерки за заштита на жртвите на семејно насилство и спречување на насилникот во понатамошното вршење на насилството. Полициските службеници остваруваат одвоен разговор со сторителот и жртвата, доколку постојат објективни можности (**види прилог 2а**).
- 2.2. Ги превземаат сите потребни мерки и активности за утврдување на фактичката состојба, прибирање на потребните информации.
- 2.3. По потреба се врши увид, се обезбедува и прибираат доказни материјали од лице место заради негово понатамошно проследување на вештачење.
- 2.4. Се врши опис на видливи повреди на жртвата и сторителот.
- 2.5. По потреба се превземаат и други истражни дејствија (претрес на стан или други простории, привремено одземање на предмети итн.).
- 2.6. Во случаи на потешки повреди полициските службеници повикуваат итна медицинска помош.

- 2.7. Полициските службеници се должни да ја информираат жртвата за постоечките законски решенија, сервиси и услуги за нејзина заштита, како и за мерките кои ќе бидат превземени против насилникот.
- 2.8. При излегување на лице место полициските службеници го информираат насилникот за мерките кои ќе се превземаат против него со цел спречување на насилството, во согласност со нивните законски овластувања (предупредување, приведување, задржување).
- 2.9. На лице место полициските службеници вршат задолжителна проверка на присуство на оружје на местото на настанот. Доколку се утврди дека постојат елементи на сторен прекршок или кривично дело, истото веднаш привремено му се одзема. Доколку сторителот доброволно не го предаде оружјето се обезбедува налог за претрес од истражен судија.
- 2.10. За сите превземени активности и мерки од страна на полициските службеници се подготвува службена белешка и соодветен поднесок

3. Постапување во полициска станица

- 3.1. Во полициска станица по повикување или приведување на странките (жртвата и сторителот) се спроведуваат одвоени разговори (**прилог 3 и 3а**).
- 3.2. Во случај на потреба за згрижување и сместување на жртвата, полициските службеници воспоставуваат контакт со Националната СОС линија или надлежниот Центар за социјална работа и обезбедуваат превоз до истите.
- 3.3. Во случај кога жртва на семејно насилство е дете, малолетник или лице со попреченост во психофизичкиот развој, задолжително се повикува инспектор по малолетничка деликвенција и претставник

од надлежниот Центар за социјална работа заради негово понатамошно згрижување.

- 3.4. Полицискиот службеник е должен да ја информира жртвата за правото за поднесување предлог до судот за изрекување на привремена мерка за заштита од семејно насилство.
- 3.5. За превземените дејствија при семејно насилство, полицискиот службеник има обврска веднаш, а најдоцна во рок од 48 часа писмено да го извести надлежниот Центар за социјална работа за хронологијата на настанот во вид на писмено известување.
- 3.6. По утврдувањето на елементи на кривична одговорност, полицискиот службеник е должен да поднесе кривична пријава против сторителот на семејно насилство.

II. ПРИВРЕМЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА

4. Полициските службеници се должни да постапуваат по изречените **Привремените мерки за заштита** (Законот за семејство, член 104) и тоа:

§ **Забрана да се заканува дека ќе стори семејно насилство**- се предлага/изрекува секогаш кога се има сознание дека е сторено насилство со закана за семејно насилство и при тоа постои реална опасност дека истото може да се повтори,

§ **Забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или на друг начин комуницира** - Се предлага/изрекува секогаш кога се има сознание дека извршителот семејното насилство го сторил со малтретирање, вознемирување, телефонирање, контактирале или на друг начин комуницирање и постои опасност истото да го повтори,

§ **Забрана да се приближува до живеалиштето училиштето, работното место или определено место кое редовно го посетува друг член од семејството**- Се предлага/изрекува забрана за приближување на извршителот на семејно насилство до лицето - жртва на семејно насилство, кога има сознание дека постои реална опасност извршителот на семејното насилството да го повтори семејното насилство,

§ **Отстранување од домот без оглед на сопственоста, до донесување на конечна одлука од судот**- се предлага/изрекува на извршителот кој сторил семејно насилство ако постои опасност дека без изрекување на оваа мерка тој повторно ќе стори насилство

§ **Забрана да поседува огнено оружје или истото да му биде одземено**- се предлага/изрекува кога се има сознание дека извршителот на семејно насилство има огнено или друго оружје, заради заштита на сигурноста на лицето - жртва на семејно насилство

- 3.1. По доставеното судско решение за изрекување на некоја/некои од горенаведените привремени мерка за заштита од семејно насилство, полициските службеници се должни да постапуваат по изречените мерка/и

- 3.2. Евиденцијата за приемот на привремените мерки за заштита се врши во канцелариите за извештаи во полициските станици кои се надлежни за спроведување на овие мерки. Примерок на примените привремени мерки за заштита се доставуваат и до дежурната служба на полициската станица.
- 3.3. По добивањето на судското решение за изречена привремена мерка/и за заштита од семејно насилство, полициските службеници со покана го повикаат тужениот на информативен разговор. Доколку истиот се јави на поканата, должни се да го предупредат и да му укажат на можните последици од прекршување на изречената мерка.
- 3.4. Во однос на привремената мерка “отстранување на насилникот од домот”, во ситуација кога тужениот доброволно не го напушта домот, полициските службеници даваат асистенција на претставниците од Центарот за социјална работа за негово присилно отстранување.
- 3.5. Во однос на привремената мерка “забрана за поседување на огнено или друго оружје или истото да му биде одземено”, полициските службеници задолжително го одземаат оружјето.
- 3.6. За спроведувањето и следењето на привремените мерки за заштита се задолжуваат полициските службеници од надлежната организациона единица за криминалистички работи и водичот на реонот.
- 3.7. Во случај на прекршување на изречената/ите привремени мерки за заштита од семејно насилство, полицискиот службеник е должен писмено да го извести надлежниот Центар за социјална работа и суд (за прекршување на изречената/ите привремени мерки за заштита) и да поднесе кривична пријава доколку се утврдиле елементи на кривично дело.

ПРИЛОЗИ

Прилог 1: Пријава и проценка на моментална опасност
--

Полициска станица – П О: _____

Реден бр. од КДН (книга за дневни настани): _____

Напомена: **Полицискиот службеник кој го прима повикот треба да настојува комуникацијата да трае што е можно подолго со цел обезбедување на повеќе информации.**

- n Време на повик
- n Податоци за лицето кое пријавува / сторителот / жртвата
- n Што и каде се случува/случило
- n Дали и кој е повреден - опис
- n Потреба од лекарска помош
- n Моментална опасност
- n Инструкции и совет за моментална безбедност/засолнување
- n Дали има оружје/какви/каде
- n Има ли закана за негова употреба
- n Присуство на деца и потреба од нивно засолнување
- n Лоцирање на страните (локација на жртвата и сторителот)
- n Известување дека групата за интервенции е на пат
- n Утврдете го пристапот влезот на објектот (зграда, куќа итн.) и присуство на опасни животни
- n Опис на сторителот (изглед и облека) и доколку заминува да се утврди во која насока и со што заминува (возило, мотор, пеш итн.)
- n Присутни други лица – сведоци
- n Дали и кој друг е загрозен
- n Дали имало претходни инциденти и пријави на семејно насилство

Полициски службеник:

Име и Презиме:

Напомена: Податоците од овој формулар задолжително да се внесат во книгата за дневни настани.

Прилог 2: Задолжителни информации кои дежурниот службеник треба да му ги даде на полицискиот службеник пред упатување на лице место

- n Пренесете ги сите информации за настанот на полицискиот службеник
- n Локација
- n Кој е присутен на местото на настанот
- n Каква е веројатноста осомничениот да пружи отпор
- n Присуство на оружје на лице место и задолжителна проверка за поседување преку системот за евиденција
- n Поранешни пријави во кој бил вклучен осомничениот
- n Информација дали постои изречена/и привремена мерка за заштита
- n Потреба од користење на заштитна опрема

Прилог 2а : Задолжителна постапка на полицискиот службеник на лице место

- n Приближете се до домот претпазливо
- n Слушајте и гледајте пред да преземете мерки
- n Проверете дали во домот се присутни деца
- n Ако во домот се присутни деца преземете мерки за нивна заштита
- n Побарајте засилување доколку има потреба
- n Утврдете присуство на оружје и отстранете ја опасноста
- n Задржете го осомничениот напаѓач подалеку од предмети со кои би можел да нападне / самоповреди
- n Разделете ги спротивставените страни
- n Првичен разговор со жртвата и сторителот
- n Визуелно комуницирајте со колегата
- n Очекувајте реакција од жртвата и сторителот при негово лишување од слобода

Прилог 3: Упатство за интервју со жртва на семејно насилство

Податоци кои треба да се приберат:

Генералии

Утврдена е потреба од следната медицинска помош

Утврдено е присуство на деца и нивна злоупотреба

Хронологијата на настанот

Констатирајте дали имало претходни инциденти

Распрашајте ја дали и со кого разговарала за претходните инциденти на семејно насилство

Контакт со сведоци

Слободно произнесување на странката по други прашања

Инструкции за полицискиот службеник:

- n Смирете ја доколку е вознемирена
- n Покажете разбирање за состојбата во која се наоѓа жртвата
- n Информирајте ја жртвата дека сте тука за да и помогнете
- n Информирајте ја жртвата за нејзините права и достапни услуги/сервиси за нејзина заштита. Во случај да и потребно засолнување посветувајте и да се јави на Националната СОС линија 15700
- n Бидете професионални и конструктивни
- n Појаснете дека не треба да се обвинува за инцидентот

Прилог 3а: Упатство за спроведување на разговор со сторител

- n Земете генералии
- n Информирајте го за неговите права/право на бранител, и за законските последици од стореното дело
- n Смирете го осомничениот, доколку е вознемирен
- n Дали се злоупотребувани деца
- n Утврдете потреба од медицинска помош
- n Избегнувајте обвинувачки изјави, изрази и коментари
- n Сослушајте ја верзијата на хронологијата на настанот
- n Бидете професионални и конструктивни
- n Фокусирајте се на прашањата: „што“, „како“, „кога“, а не на „зошто“
- n Концентрирајте се на поединостите на настанот а не на причините на настанот
- n Утврдете дали имало претходни инциденти / историја на семејно насилство.

- n Дали има закани дека ќе нападне врз животот на жртвата или други лица
- n Дали поседува оружје и дали се заканува
- n Дали имало изречено Привремена мерка/и за заштита и дали истата е прекршена
- n Дали користел алкохол/дрога
- n Консултирајте се со другиот полициски службеник во врска со верзијата на жртвата
- n Поставете дополнителни прашања фокусирајќи се на спорните информации
- n Овозможете му да каже дополнително што сам цени дека е потребно